

SOOLO

Elus helid Timo Steineri elus

MIRJAM TALLY

Tundub, et Timo Steiner (28) elab justkui mitut elu korraga. Ta päevakava on tihe ja kiirev, eriti just nüüd, algavate Eesti Muusika Päevade (EMP) eel, mille kunstiline juht ta on koos Ülo Kriguliga. Päevad tulvil asjaajamist, intervjuusid telesaatele "Elus helid elus", mida Timo peab ka suuresti missiooniäsjaks, et eesti süvamuusikat intensiivsemalt inimesteni tuua; ja selle kõige kõrval peab leidma aega ja ruumi ka heliloomingu jaoks. Jääb arusamatuks, millal ta seda kõike jõuab, justkui oleks Timo isiklikus ööpäevas rohkem tunde kui kakskümmend neli. Meie intervjuu kolm "seansi" toimuvad just EMP eel, sel ebatavaliselt lumisel ja jahedal varakevade hakul.

Kodu ja õpingud

Milline oli sinu vanematekodu?

Mõnus (muigab). Olen Tallinnas sündinud. Ema poolt viivad juured Läänemaale, isa poolt Saaremaale.

Kuivõrd vanemad on sind kujundanud ja suunanud sinu muusikuteel? Kas sinu vanemad on ka kuidagi muusikaga seotud?

Absoluutselt mitte, olen suguvõsas selles osas suur erand. Isa oli seotud metallitööstusega, ema töötas nõukaajal puna-Pöögelmannis, ta on keemiku haridusega. Uduselt tean, et vanemad olid kunagi harrastuslikus korras lõõtsa mänginud... See, et vanemad mind just muusikakeskkooli saatsid, oli täiesti praktiline: kui inimene ikka laulab ja ainult muusika teda huvitab, siis on selge, kuhu peab teda viima, ikka muusikakooli. Klaver toodi koju siis, kui läks tõsisemaks muusikategemiseks, olin siis umbes viieaastane.

Kuidas su üldine kodune olustik sind mõjutas ja kujundas?

Olen alles nii noor inimene, et lapsepõlv pole veel minu jaoks nii kõnekas. Maal vanaema juures oli hästi tore, sai lambakarjas käia. Meil olid kanad, lambad ja jäneseid. Maakodu on üheksateist kilomeetrit Tallinnast, Lokuti külas. Seal tegime rohkem vennaga sporti. Lapsena oli mul üsna pödur tervis, kõik oma tervisehädad sai niimoodi maal "välja joostud". Praegu mängin regulaarselt, nii kaks-kolm korda nädalas, korvpalli.

Õppisid Tallinna Muusikakeskkoolis. Heliloomingu juurde jõudsid juba üsna varakult. Millal sa kirjutasid oma esimese loo?

Ikka enne kooli. Tõmbasin pastakaga jooned ja kirjutasin! Käisin ju kaks aastat TMKK ettevalmistuses, ju ma neid siis so-

disin, klaveriõpetaja üritas ka jõu ja nõuga toetada, kuidas see täpselt käib. Juba TMKKsse astudes oli kohe selge, et ega ma klaveriõpingutega just väga kaugelt ei taha minna.

Minu kompositsiooniõpingud on olnud üsna pikaajalised; päris varakult, viiendas-kuuendas klassis, sai minust René Eespere fakultatiivne kompositsiooniõpilane. Tema tekitaski minus olulisema murrangu, öeldes, et tuleb hakata mõtlema sellele, kuidas muusika, mida kirjutan, ka kõlaliselt huvitav tuleks. Eespere juures käisin üsna kaua, kaheksanda klassini. Siis oli paar aastat minu õpetaja Toomas Trass, pool aastat olin veel ka Rauno Remme juures, üheteistkümnendas klassis anti mind üle Mati Kuulbergile.

Eesti Muusikaakadeemias jätkasid Jaan Räätsa juures.

See valik oli hästi loogiline, kõik Kuulbergi õpilased läksid enamasti Räätsa juurde.

Mida oled oma õpetajatelt heliloojaks olemise juures vajalikku õppinud?

Kõige olulisem töö ongi iseõppimine, õpetajad on olnud delikaatsed suunajad. See mõju toimib ju pikema aja jooksul. Kui sulle öeldakse, tee nii, ega sa ju kohe nõnda ei tee, vaid teed võib-olla siis, kui mingi aeg on mööda läinud, leiad tagantjärele, et see on ikka hea mõte. Õppeprotsess on pikk ja lõppematu.

Mati aega mäletan kõige selgemini, ta oli ise muusikas äärmiselt lakoonilise väljendusega ja tahtis, et ka õpilaste partituur oleks selge, puhas, täpne. Ta tegi selle nimel ka tööd. See oli minu õpingutes vist ainus kogemus, kui tegeldi nootidega – kõik teised õpetajad on vaadanud lugu kui tervikut, filosoofeerinud üldiselt asjade üle. Mati oli alati väga konkreetne. Esimesel aastal ma ei saanud temaga üldse läbi, teisel aga läks väga heaks koostööks. Ta andis hoopis juurde ka väga palju vabadust. Ent

veelgi kihvtimad kui kompositsioonitunnid olid tema orkestratsioonitunnid, kus sai palju muusikat kuulata, selle üle diskuteerida, kuigi see oli alati nii hilja õhtul.

Oled Venemaal käinud ennast täiendamas. Mida see sulle andis?

Mõjutused olid pigem kaudsemad. Käsitöö mõttes ma sealt palju juurde ei saanud, aga sain nautida Moskva kultuuri- ja muusikaelu, see on omamoodi võimas. Kui sain kokku oma professori Ledenjoviga, siis mind jahmatas, et ta hakkas rääkima niisugustest asjadest nagu peapartii, kus siis helistrikud lähevad... Hakkasin mõtlema, et nad on ju kõik olemas ka tänapäeva muusikas, kuigi hoopis teistsugusel kujul.

Sinu muusikat kuulates tajun mitmeid mõjutajaid, eriti selgelt näiteks Philip Glassi jooni. Meenub ka, et ükskord palusid sa mul hulga Glassi muusikat endale ümber salvestada. Või mingi kangrolik, räätsalik mootorika... Milliseid jooni sa ise oma muusikas ära tunnend?

See on raske küsimus. Ma arvan, et teised kuulevad need mõjutused paremini välja. On ju nii, nagu ka Lepo ütles, – et oled nagu kaubamajas, et kui tahad nii ja niisugust kohta, siis saad selle sealt sahtlist, Schönbergi või Glassi juurest, et need on n-õ erinevad käsitöösahtlid, kust informatsiooni võtta.

Keegi meist ei ole mõjutustest puhas.

Mulle see just meeldibki, et ei ole, et see ajaloo pagas, taak on alati kaasas. Kui diskuteerida natuke Euroopa helilooja ja ameerika helilooja probleemide üle, siis minu meelest on need lahedalt, huvitavalt erinevad. Kuulates ameerika heliloojaid, tundub, et neil ei ole tihtipeale seda taaka, ajalugu seljas, võta kas või needsamad minimalistid. Nad on vabad, flirdivad väga erinevate muusikaliste nähtustega. Mitte nii nagu näiteks Schnittke, kellele see on n-õ valus elamus. Euroopa heliloojatel tundub olevat nii, et kultuuriline kogemus istub neil sees, sõltumata nende stiilist. Ameerika helilooja on seega kuidagi vabam, lõbusam. Olen oma loomingus ka üritanud, et see kultuuripagas mind ei rusuks, kuigi kindlasti on see siiski olemas, aga selle kogemusega saab mängida.

Nii et mängulisus on sinu jaoks oluline?

See on ju ka east tulenev – noorest peast on asjad ühemõttelisemad, ei pea suhtuma sellesse materjali, mida sa produtseerid, alati nii tõsiselt.

Hiljem aga suhtumine aega ja oma loomingusse muutub? Muidugi.

Kas sa leiad ka kaugematest kultuuridest enda jaoks midagi põnevat?

Suhtun nendesse äärmiselt avatult, kuulan suure rõõmuga. Iseasi, kas need kõik jõuavad minu muusikasse. Mulle meeldib rohtult kuulata rahvamuusikat. Siis olen kriitikapiirist täiesti vaba. Seda ootaksin kindlasti inimestelt ka näiteks nüüdismuusi-

Tulevane heliartist (4-a).
FOTO ERAKOGUST

ka kuulamisel. Mina ise aga nüüdismuusikat ilma selle kriitikapiirita kuulata ei saa, haridus ja kultuuritaust on filtrina ees.

Kirjutad oma magistritööd Tubinast. Ka üks sinu teos, Eesti Muusika Infokeskuse koolikontsertidel ettekandele tulnud lugu "Kooda", sisaldab tsitaate vanameister Eduard Ojal. Oled öelnud, et see on sinu muusikaline kommentaar tema teosele, loominguline lugupidamisavaldus. Kuidas need seosed tekivad?

Eks sellel ole ka praktiline külg. Laine Leichteril oli vaja ühele võistlusele teatud pikkusega lugu, Oja lugu aga oli lühem. Ojal on "Ajatrilooogia", mille viimane osa on "Tänapäev", ja mina pidin kirjutama tänase "Tänapäeva", aga tegin hoopis rännaku eilsesse päeva. Üritasin ennast suruda Oja konteksti, aga aeg-ajalt ka ise siiski pinnale tõusta. Suutsin ära hajutada piiri, kus Ojal sai Steiner.

Magistritöös käsitlesin Tubina orkestratsiooni kui teemat, kuna seda aspekti on kirjalikult üsna vähe käsitletud. Lähemalt

uurin just tema kuuendat sümfooniat. Venemaal käies sat- tus kätte paar väga head orkestratsiooniraamatut, ka näiteks Denissovilt.

Ka su enda teoste orkestratsioon näib olevat alati paigas, täpne – üks jooni, millele sa oma loomingus erilisel rõhku pöörad.

Nii Räätsa kui ka Ledenjovi juures ennast täiendades hämmastas mind, et orkestriteos kirjutatakse ikkagi esmalt klaviirina üles, alles seejärel hakatakse seda orkestreerima. Ma ei saanud sellest enne aru, nüüd olen hakanud seda seost taipama, see on tõesti üks eraldi seisev nähtus. Noore inimesena kujutasid ette, et kui mingit melodiat mängib fagott, siis, jumal hoidku, kirjutadki ju kohe nooti fagoti! Olen nüüd aru saanud sellest distantsist ja võimalustest, mida orkestratsioon annab. Hiljem vaatad orkestratsiooni kui tahku, vahetad pille – sellega saab lisada täiesti uusi aktsente ja nüansse.

Minu jaoks ei ole see alati õnnetus, kui näireks selgub, et koosseis on väiksem, mingit pilli põle vms, et mu lugu saaks mängida. Mul on alati suur rõõm orkestratsiooni ümber teha. See on väljakutse, kuidas antud olukorda päästa. Minu muusika pinnal pole see ka eriti keeruline.

Kuidas viuldada klaverit?

Üks minu jaoks põnev periood sinu elus oli see, kui olid Poogenklaveri Ansambli juht, sa tegid ka ise arranžeringuid sellele ansamblile. Ja ka klaveri viuldamine/poogendamine on iseenesest efektne vaatepilt – nagu moodne kirurgia klaveri sisemuse kallal, kus hulk inimesi on kummardunud klaveri kohale ja tõmbavad "niite", tulemuseks pisut new-age'i liikud venivad helikangad. Või kui mängida väikeste, jäätisepulka meenutavate poognatega, saab tekitada lõõtspillisarnast heli. Palun räägi, kuidas ja millal see ansambel alguse sai. Miks oled klaveri viuldamisest praeguseks loobunud? Käisite ju suisa USAs kontserte andmas, kohtusite klaveri viuldamise

"isa" Stephen Scottiga.

Loobusin sellest ideest kahel põhjusel. Esiteks, kõlaline ring sai minu jaoks täis, see on ikkagi üks piiratud kõlamaailm. Teine asi oli see, et korralduslik külg hakkas Heliloojate Liidus üle pea kasvama. Poogenklaveri ansambli idee tuli Lepo Sumeral, kes tutvus Stephen Scottiga Ameerikas ja kutsus ta meie NYYDile. 1997. aasta NYYDi programmi koostades tuligi Lepo välja mõttega, et ma paneksin kokku ühe sellise ansambli. Tegutsesime ansambliga umbes 2000. aastani. Tegime Eestis ka ringreise, andsime ligikaudu kümme kontserti aastas.

Klaveri viiuldamine pidavat olema lihtsasti õpitav, ka mitte-muusikutele.

Jah, muidugi. Teost saab õppida ka ainult rütmiskeemide järgi, tähistades noote erinevate värvidega jne. Kontserdisituatsioon on muidugi iseasi, kui midagi juhtub, võib näiteks keemikust koosnev bänd, kes nooti ei tunne, kergesti järje kaotada. Ansambli juht peaks kindlasti nooti tundma.

Nii võiks klaveri viiuldamisest saada üks tänapäevaseid kodumusiiserimise vorme. Aga millega peab helilooja arvestama, kirjutades lugu viiuldatud klaveri ansamblile?

Eelkõige koreograafiaga. Põhiline häda on ju see, et ühte keelt saab korraga mängida ainult üks inimene, järgmist nooti saab ta võtta alles teatud aja tagant. Teine asi on loomulikult see, et need ansambli kümme inimest on ju korraga klaveri ümber; kui sa paigutad nad ühte registrisse, siis on selge, et seda on tehniliselt peaaegu võimatu mängida, või peavad kellelgi olema väga pikad käed!

Ooper

Eelmisel hooajal (2004) kõlas esmaettekandes sinu ooper "Kosjas", mis on kahtlemata sinu senise loominguga üks mahukamaid teoseid. Palun räägi selle sünniloost veidi lähemalt.

Kui kaua ooperi idee sul õhus oli?

Raske öelda. Mare Põldmäe tuli mõttele, et Heliloojate Liidu (HL), EMP ja Estonia teatri koostöös võiks teha eesti heliloojate lühiooperite õhtu. Tõtt-öelda otsisin ooperi ideed päris kaua. Üks mõte, mis mul kunagi Mari Vihmandi lühiooperit vaadates jäi kõlama, oli see, et Mari oli kavalehele kirjutanud "ma kindlasti välistaksin enda jaoks koomilise ooperi". Mõtlesin, et kui mina ooperit kirjutaksin, kas ma välistaksin selle?

Sulle tundus see mõte intrigeeriv?

Koomilist ooperit kirjutada on tegelikult omamoodi raske, seal peab ikka nali ka olema. Täiesti juhuslikult sattusin Kivirähi lugude peale, oli ka muid ideid. Selline tümitöö, mis meil ettevalmistamisel valitses, on harva nähtav. Tohtu ideede tulv. Näha, et sinu muusikaga on kontaktis veel mitmed inimesed, on väga vingene tunne.

Ma olen suhteliselt viimase hetke kirjutaja, see tuleb muidugi ajapuudusest, nii ka selle ooperiga. Loominguline maailm ei ole alati nii, nagu mõningate muude tegemiste puhul, kus lähed lihtsalt ühest kohast teise ja hakkad asjaga pihta. Kui muusikat kirjutada, siis on alati vaja aega, et sinna n-ö sisse saada. See on hoopis keerulisem.

Kui ooperist rääkida, siis oleksin olnud õnnelik, kui Estonia teater oleks situatsiooni natuke rohkem enda kasuks pööranud, sest väga palju ooperis mitte käinud inimesi oli tulnud seda vaatama. Aga kahjuks läks nii, et tükki mängiti vaid kaks korda. Ma ei saa olla nõus nende väidetega, et eesti ooperid ei müü, – mingis mõttes on see väljapakkumise asi. Minu ooperi puhul oli ju tõmbenumber näiteks meeskond – Kivirähk ja Volkonski. Kui seda oleks veelgi uhkemalt välja pakutud, oleks ikka tormatud vaatama.

Selle ooperi puhul on kriitikud ajakirjanduses sulle ette heitnud muusika illustratiivset osa. Millega sa ise põhjendad neid valikuid, millised olid sinu loomingulised eesmärgid?

Ooperis "Kosjas" oli Steineril idee tuua lavale sellised tegelased, kes laval üldiselt ei käi, näiteks maika väel viinaklaasiga mees. Steenid ooperist.

FOTOD HARRI ROSPU

Minu mõte oligi see, et inimene, kes tuleb ooperiteatrisse, unustaks ära, et ta tuli ooperisse. Et ta vaataks põnevusega, mis laval toimub. Kahjuks läks see idee selle nahka, et lauljate teksti hääldus ei olnud selgelt jälgitav. Minu meelest oleks võinud ooperi tekst joosta kogu aeg ka ekraanil. See tekst iseenesest oli juba nauditav. Mingis mõttes on see ju kompliment, et muusikat ei panda tähele. Tähelepanelik kuulaja ehk märkas, et teksti praktiliselt üldse ei räägitud, peaaegu kõik lauldi. Kui aga inimene ei pane tähele, et muusika kogu aeg käib, siis ongi see ju nii loomulikult keele loogika järgi tehtud, tekst on esiplaanil.

Minu ooper oli natuke ooperi stampide üle muigav, tahtsin, et lavale tuleksid sellised tegelased, kes laval üldiselt ei käi, näiteks maika väel viinaklaasiga mees. Peab olema midagi rabavat, mitte lihtsalt traditsiooni jätkav lavateos.

Kas sind ka laulukultuuri puhul häirib see, et paratamatult läheb osa teksti kuulajale kaduma?

Mulle tundub, et neid kaanoneid ei olegi ju välja töötatud, kuidas eestikeelne laulmine kõige parem on. Mõned tegid ooperis väga head rollid, näiteks Rauno Elp ja Rostislav Gurjev. Ooperilauljate näitlemistung on ju sageli üsna nõrk, nad tahavad keskenduda laulmisele. Mul ei ole midagi selle vastu, kui näiteks itaalia ooperis nad lihtsalt laulavad tohutult hästi, aga tänapäeva ooperimaailm aktsepteerib ka seda, et näideldakse täiesti draama tasemel.

Mida sa ooperit kirjutades enda jaoks uut avastasid?

Olen rohkem instrumentaalkooliga helilooja, ma pisut võõristan vokaali. Tegelikult sõltub tekstist nii palju, sellest lähtudes töötada on isegi lihtsam.

Mina ise hindan selliseid oopereid, kus on olemas tugev süžee; minu arvates võib olla ka selline ooper, kus mängitakse ainult pilli, aga on väga selgelt jälgitav süžee. Peaks olema lugu, mis ennast jutustab, millega lavastus, kujundus, muusika ja teised komponendid haakuvad. Kui üks valdkond hakkab väga domineerima, siis ta liigitub juba muu valdkonna alla, näiteks muusikaline *performance*. Loo rääkimine on oluline. Muuseas, see on näiteks minu muusikale üldse väga omane, ka instrumentaalteostes. Loomulikult on see abstraktnelugu, karakterid, mis kusagile jõuavad ja arenevad, selline pildiline kujutus, pildirida. Seda loomulikult ei saa kuulajale nii otseselt edasi anda.

Kas sa suudaksid seda umbkaudu siiski kirjeldada?

Ma saan seda siis kirjeldada, kui ma kunagi hakkain neid pilte joonistama. Või kui saaksin n-ö enda seest neid pilte kätte. Üks pilt on selline. Kui vaadata kas või tänast talvist päikesepaistelist ilma – siis sellest veel mitu kraadi kangem, suur päikesesädeldus ja lume kiiskav helendus; et sa lähed ja sul on väga valus, aga mingis mõttes ka meeldiv olla, selline tohutu intensiivne sädelus. Selle kujutuspildiga olen tegelnud juba mitmes teoses. Iseasi, kas ma lõpuks seda kasutan, mõte läheb rändama...

Teine pilt on voolav tänavate kaskaad, voolav jõgi, autode vool. Mõnikord ma lihtsalt jalutan tänavatel, mulle meeldib vaadata inimesi, kuidas nad eesmärgipäraselt liiguvad. Sa ise ei osale selles protsessis, oled kõrvaltvaataja.

See meenutab mulle "Koyaanisquatsit" Tallinna Linnahallis. Samasugune linnastunud maailm ja virvarr. Aga helilooming kui protsess? Mõni helilooja eelistab kirjutada teost ühe mõtjona selles mõttes, et töötada järjest selle kallal ilma

pausideta, et mingi pilt ei läheks kaduma. Kuidas on sinuga?

Mina kirjutan arvutiga, ja mõnikord vaatan faile, mida olen teinud, mul on asjadest alati umbes paarkümmend varianti. Proovin erinevaid ideid ja eri teid. Tõepoolest, vahel jääb midagi väga head ka maha – kui hakata seda eilset kujutelmata tänasusse pilti sobitama, siis avastad, et see ei sobi, on maha käinud. Mul muidugi ei ole olnud seda võimalust, et saaks järjest tegelda ühe teosega pikka aega. Ma olen heliloojana mõnes mõttes vanamoodne – inspiratsioonihetked on ikka ääretult olulised. See toimib tegelikult väga lihtsalt: tuleb ära teha hulk tööd ja siis näed seda. Iseasi, kas seda jõuab ülikuure elutempo tõttu alati täpselt väljendada, täpselt välja töötada. Samas ma kardan alati loo alustamise protsessi, valge-paberi-hirm on päris suur. Et kui midagi ei ole ja hakkad seda looma. Tihtipeale tahaks tööd edasi lükata. Nii loen mõnikord väga palju ilukirjandust.

Heliloojad muusikamaastikul

Oled 28-aastane, praegu oled EMP kunstiline juht ja HLI juhatusesse liige. Oled võtnud oma südameasjaks eesti heliloomingu edendamise: tellid EMP-le uudisteoseid, EMIK annab välja uusi noote ja raamatuid, muretsed selle eest, et eesti helilooming jõuaks plaadile, näiteks sinu algatusel ilmus Toivo Tulevi autoriplaat 2004. aastal. Seega mõtled peale iseenda "naha päästmise" ka palju teiste heliloojate loomingu peale. Kas sul ei teki tunnet, et üldisemas, sotsiaalses mõttes on lagi käes, olles n-ö noor juht; kas see staatus ei tekitaks mõtteid, et mis nüüd edasi saab?

Ma mõtlesin sellele umbes kolm-neli aastat tagasi. Praegu ma tunnen, et nii palju on veel tegemata! Meie muusikamaastik ikka käriseb igast otsast. Minust üksi on vähe, selliseid inimesi peaks olema kümnekond. Eks see mõtlemine ole natuke tolmune ja mingites stampides kinni, tahaks neid lõpuks murda, eriti korralduslikku külge silmas pidades. Et üldse inimeste mõtlemine muutuks selles suunas, et koostöö toimiks, kas või EMP kui festivali raames. Praegu kummitab meid pidev rahapuudus, see tingib mingis mõttes rohkem enda ette vaatamise, raske on saada avaramat pilti.

Õnneks kantakse väga palju eesti muusikat ette ju ka väljaspool EMP-i, millest mul on hea meel. EMP-l on kindlasti huvi arendada vähem kasutatud žanre. Vaatan mõnikord infokeskuse päringutest, mille vastu huvi tuntakse, ja olen neid mõtteid üritanud ka heliloojatele ette sõõta.

Millises suunas sa aga EMP kunstilise juhina sooviksid festivali sisuliselt edasi viia?

Et see tekitaks ühiskonnas rohkem resonantsi, nii palju, kui süvamuusika üldse suudab seda tekitada. Minu arvates on seda ikka väga vähe. Et kui meil on EMP, siis oleks see ka sündmus rahva jaoks.

Praegu on meil siiski rohkem varakapitalistlik ühiskond, kunst pole nii esiplaanil nagu mõni aastakümne tagasi. Kunagi, kui oli oodata näiteks Pärdi või Räätsa teose esiettekannet, olid inimesed juba ette evelil, praegu sellist asja ju kunagi ei ole. Aga alati on kontakt kahepoolne, inimesed tahavad, et neile tuldaks natukene ka vastu, et helilooja selgitaks oma ideid. Kuulajale peaks andma vihjeid, mida muusikas tähele panna.

Praegu on sul käsil saade ETVs just eesti muusikast. Seega oled esimest korda saatejuhi rollis. Algul oli sul idee teha fes-

tivali päevik, nüüd oled selle mõtte juurest jõudnud kaugemale.

Päeviku ideest loobusin üsna ruttu, just festivali seisukohalt, sest saade jõuab eestrisse alles tagantjärele. Küll aga annab festivalile juurde see, kui rahvustelevisioonis festivali ajal midagi eesti muusikast räägitakse. Seetõttu otsustasin teha sellise saate, mis oleks jääva iseloomuga.

Helilooja praeguses elus...

...ja mis ta täna on. Heliloojaid ju ei tunta tänapäeval enam nii väga hästi. Tahtsin seda lisaväärtust, et heliloojaid nende loomingu kõrval nägupidi tutvustada.

Kuidas sellise saate mõte alguse sai?

Meie süvamuusika heliloojad saavad vähe tähelepanu. Kunagi tehti saade "8 pilku...", aga see oli ammu. Mõte tekkis "Jazzkaare" päevikuid vaadates – mingis mõttes tahaks loota, et me ei ole vähem tähtsad. Sellest sõltub ka natuke meie rahakott, kas me oleme n-õ pildil, kas kontserte külastatakse. Me ju tegutsemegi, aga meist ei räägita. Saalid on ju täis. Ei saa kurta, et poleks kuulajaid, aga üritustest lehtedes ei kirjutata.

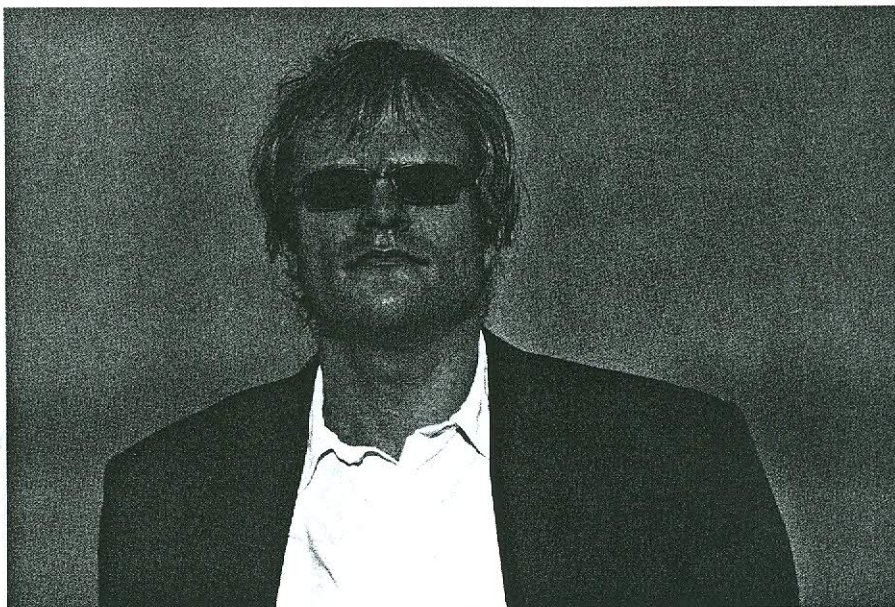
Millest see probleem sinu meelest algab? Kui ma loen lehest näiteks kunstinaütustest, siis on väga põhjalikud kajastused, muusika kohta seda öelda ei saa. Mis eesti süvamuusikal siis viga on?

Kui mõelda eesti süvamuusika peale, siis inimestel tuleb alati meelde midagi pikka ja venivat. Tegelikult Pärt ja Tüür selle kuvandiga üldse ei seostu. Ilmselt on see kuidagi seotud filmikunstiga – ma ei taha küll eesti filmide kohta midagi halvasti öelda –, selle pika kadreeringu ja aeglase tempoga. Seal kõlavat muusikat ei viitsinud ju ka kuulata. Kardan, et see üldine suhtumine on kuidagi sealtkaudu tulnud. Nüüd, kui Eesti kaubad ja toiduained lähevad järjest popimaks, peaksime ka meie, süvamuusikud, saama selle "kelgu" peale, et eesti süvamuusika on see, mida maksab tähele panna.

Kui inimesed teevad ajakirjandust puhtalt ärilistel kaalutlustel, siis on meil muusikutena raske siin kaasa rääkida. Aga mis oleks minu sõnum lehtedele – põhimõtteliselt on meil üks selline leht juba olemas SL Õhtulehe näol, millelt ei nõutagi midagi, see ongi omal kohal, aga sellist tüüpi lehti ei ole meile rohkem vaja. Mina näiteks ei telli Postimeest ega Eesti Päevalehte juba mitu aastat, üks põhjus on see, et neid saab ka netist lugeda, aga teine põhjus on see, et kuna need on läinud nii palju "kollasemaks", siis ei saa ma sealt kätte informatsiooni, mis mind huvitab. Uudised ma saan igalt poolt kätte. Tegelikult kaotavad nad neid, kes tahavad rohkem lugeda kui ühte nupukest, et oleks mingi aktsent, natuke tausta lahti seletatud.

Siin võib tekkida see moment, et ajakirjandus võõrandub reaalsest maailmast. Et ju siis lehetegijate meelest ongi tege-likkus just selline, nagu nemad seda kujutavad.

Võõrandumine on praktiliselt igal alal kerge tekkima. Selles süüdistatakse ju ka meid, et me oleme võõrandunud, samas ka

"Eesti Muusika Päevad lauluväljakul – see võib ju unistus olla, aga sellest ei oleks mingit kasu, sest lauluväljakutäie inimeste jaoks ei juhtu seal sisuliselt mitte midagi."

FOTO TAAVI KULL

poliitikuid, kes midagi oma kabinetis vaikselt teevad. Kuidas seda muuta? Me peaksime millegagi jätma endast väga helge pildi, kutsuma inimesi oma üritustele. Võõrandumine nähtusena on ju väga mitmekihiline – on ju üsna elitaarset kunsti ja muusikat, mis ei saagi olla suunatud väga laiale publikule. See oleks suisa publiku petmine, kui sa teed tohutu reklaami ja siis mängid seal väga komplitseeritud muusikat. EMP lauluväljakul – see võib ju unistus olla, aga sellest ei oleks mingit kasu, sest lauluväljakutäie inimeste jaoks ei juhtu seal sisuliselt mitte midagi. Aga on ju ka neid autoreid, kes n-õ flirdivad mitme stiiliga, nendelt peaks tulema see võõrandumise vastulöökk, nendel peaks olema publikuga kontakti loomise roll.

Millisel suunal sina heliloojana balansseerid?

Ilmselt ka selle kontakti loomise peal. Mis mind aga selle juurde rohkem suunanud, on seesama lastekontsertide sari koolides.

See võeti üsna hästi vastu.

Aga seal ei kõlanud ka väga keerulised teosed. See näitab, et inimeste vastuvõtuvõime on tahteline – nad võtaksid väga hea meelega midagi vastu, aga neile tuleks pakkuda samm-sammult. Ma oleksin väga õnnelik, kui eesti heliloojate pilt oleks nii lai, et saaks nõnda pakkuda. Eks see ampluaa natuke kitsas ole, meid on lihtsalt nii vähe. Ja ilmselt keegi ka sellega ei tegele, et mismoodi erinevat muusikat erinevatele sihtgruppidele pakkuda. Samas ootab publik, et helilooja talle natuke vastu tuleks ja oma mõtteid avaks.

Millist tüüpi helilooja sa ise oled? Püüad sa suhelda oma publikuga?

Kerge see ei ole, näiteks publiku ees oma teosest rääkida nagu seal lastekontsertide sarjas. Ma olen muidugi sellise kõikuva natuuriga, aga olen püüdnud ennast avatumaks teha, suhelda lihtsamal keeles, kui oma teostest räägin.